

Oulu Data Spaces – visio ja tiekartta

Digitaalisuus on yksi merkittävimmistä keinoista luoda uutta talouskasvua

Nopeasti kasvavan datatalouden arvon arvioidaan olevan 829 miljardia euroa, miltei 6 % EU:n BKT:sta vuonna 2025.¹ Datatalouden kasvumahdollisuuksien hyödyntämiseksi Euroopan datastrategiassa tavoitteena on *luoda yhteinen eurooppalainen data-avaruus – todelliset datan sisämarkkinat, jotka ovat avoinna kaikkialta maailmasta tulevalle datalle ja joilla niin henkilötiedot kuin muut suojattavat tiedot, kuten liiketoiminnan kannalta arkaluonteiset tiedot, ovat turvattuja ja joilla yrityksillä on vaivaton pääsy lähes rajattomaan määrään laadukasta teollista dataa, mikä tukee kasvua ja luo arvoa minimoiden samalla ihmisen hiili- ja ympäristöjalanjäljen.*² Komissio tukee yhteisten eurooppalaisten data-avaruuksien perustamista yhdeksällä sektorilla, joissa datan käytöllä on systeeminen vaikutus koko ekosysteemiin ja yhteiskuntaan. Data-avaruuksiin sisältyvät 1) välineiden ja alustojen käyttöönotto datan yhteiskäyttöä varten, 2) datanhallintakehysten luominen ja 3) datan saatavuuden, laadun ja yhteentoimivuuden parantaminen sekä alakohtaisissa ympäristöissä että eri alojen välisesti.³

Oulun innovaatioallianssin tavoitteena on rakentaa Oulu Data Spaces -aloitteen myötä elinkeinoelämän, julkisten toimijoiden sekä tutkimuslaitosten tarpeiden mukainen dataekosysteemi sekä data-avaruus

Euroopan datamarkkinoiden regulaatiokehikko on vasta muotoutumassa ja myös data-avaruuksien kehitys on vielä varhaisessa vaiheessa. Edelläkävijäroolin varmistamiseksi Oulun innovaatioallianssi haluaa olla yksi data-avaruuskehityksen vetureista. Yrityskyselyn tulokset viittaavat siihen, että data-avaruusaloitetta pidetään Oulun seudun elinkeinoelämän kannalta tärkeänä ja kiinnostavana. Mikroyrityskentässä, joita vastaajat edustavat, yhteiselle datan jakamisen alustalle nähdään tarvetta ja myös valmiutta oman datan jakamiseen löytyy. OIA-osapuolten haastatteluissa oltiin vahvasti yksimielisiä Oulu Data Spacen tavoitetilasta ja tarkoituksesta. Toimintojen osalta eniten yhtä mieltä oltiin datan laatua varmistavien tukipalveluiden ja datakyvykkyksiä edistävien koulutuspalveluiden tarpeellisuudesta.

Data-avaruusaloitetta pitäisi ensisijaisesti edistää julkisen sektorin näkökulmasta ja tarvelähtöisesti

Kysynnän riittävyys datamarkkinoiden kehityksen alkuvaiheissa muodostaa suurimman haasteen data-avaruuden kehittämiseksi, kun taas myöhemmissä vaiheissa kannattavan toimintamallin rakentamisen haaste korostuu. Data-avaruushankkeille on saatavilla julkista rahoitusta, ja jos kehitystä tehtäisiin kaupungin tai muun julkisen toimijan intresseistä, esim. pyrkimyksestä edistää kestävästä kaupunkikehitystä tai lisätä asukkaiden hyvinvointia, niin sille olisi selkeä yhteinen tarve, johon liittyen myös voitaisiin julkisrahoitteisten kokeilujen ja innovatiivisten hankintojen kautta samalla edistää luottamuksen syntymistä ja yritysekosysteemin rakentumista ja tuottaa samalla elinkeino- ja innovaatiovaikutuksia.

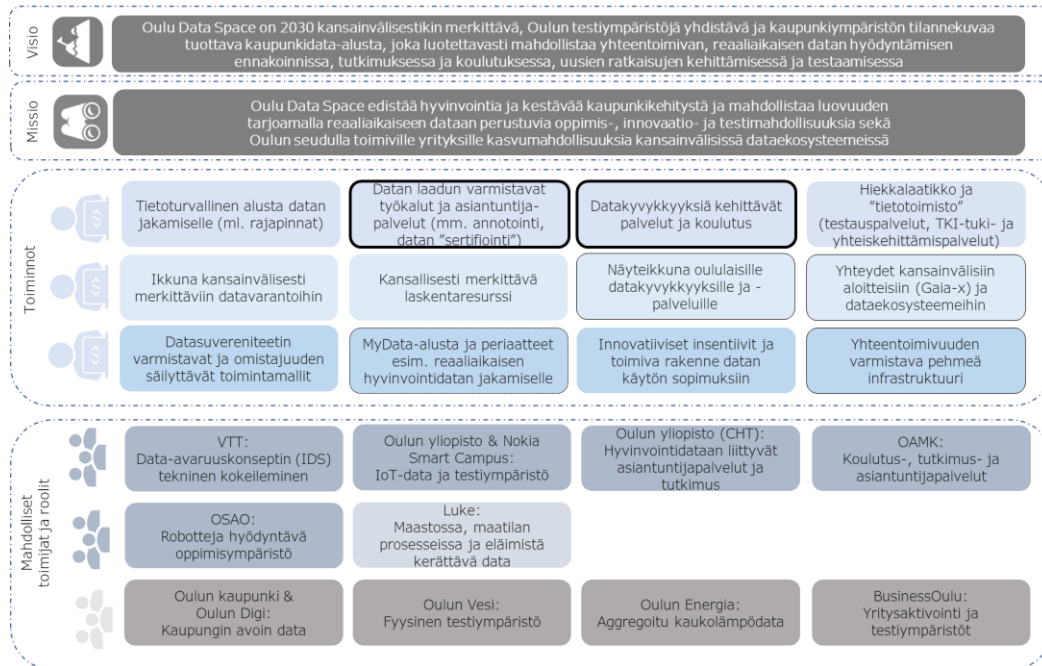
¹ Euroopan komissio (2020). Euroopan datastrategia. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0066&from=EN>

² Euroopan komissio (2020). Euroopan datastrategia. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0066&from=EN>

³ Euroopan komissio (2020): COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS A European strategy for data. COM/2020/66 final, s. 5. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0066&from=EN>

Julkisen sektorin toimiessa kriittisessä katalyyttiroolissa, luotaisiin paremmat edellytykset datan jakamisen ja hyödyntämisen volyymin kasvulle myös yrityskehityksessä

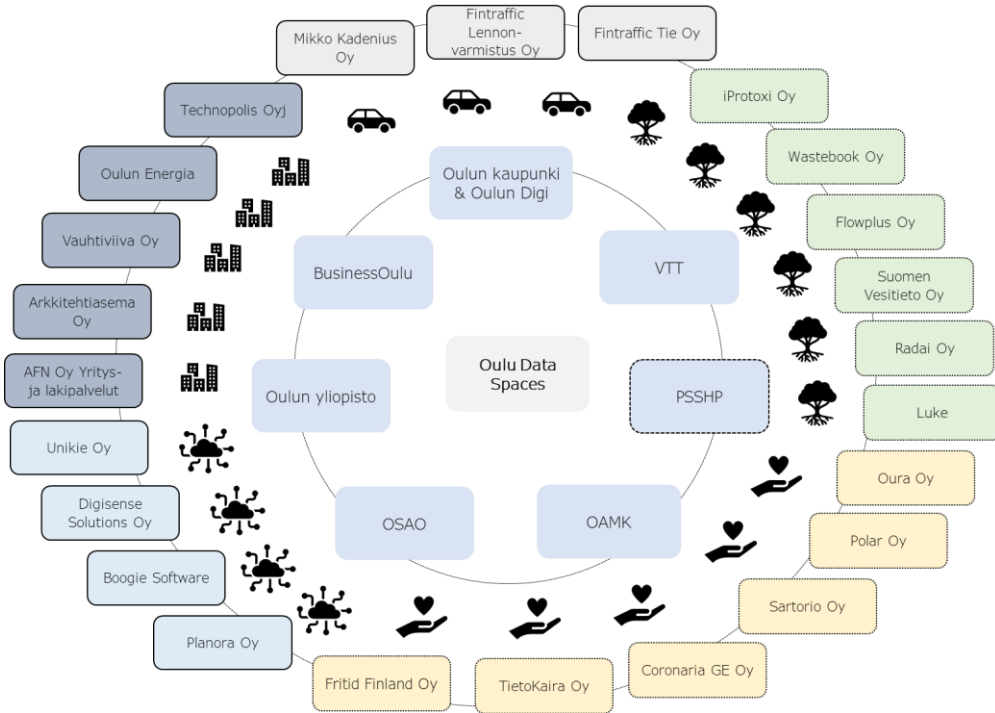
Oulu Data Spaces -aloitteen missiona on edistää hyvinvointia ja kestävästä kaupunkikehitystä ja mahdollistaa luovuus tarjoamalla reaaliaikaiseen dataan perustuvia oppimis-, innovaatio- ja testimahdollisuuksia sekä Oulun seudulla toimiville yrityksille kasvumahdollisuuksia kansainvälisissä dataekosysteemeissä. Visiokartta kiteyttää ODS:n vision, toiminnot ja avaintoimijoiden lähtökohtaiset roolit.

Kuva 1: ODS-visiokartta lähtökohtana kehittämiselle

Avaintoimijat nopeuttavat data-avaruuskehityksen myötä digitaalista transformaatiota kaupunkiseudulla

Oulun innovaatioallianssin toimijoilla on kriittinen katalyyttirooli ODS-kehityksen alkuvaiheissa. Toimijat eivät voi täysin pidättäytyä "perinteisissä" rooleissaan, vaikka ne tarjoavatkin luontevan lähtökohdan keskinäiselle yhteistyölle. Toimijoiden roolit voivat ODS-kehityksen myötä muuttua. Yhteiskehittämisellä ja konkreettisilla kokeiluilla tärkeä merkitys syntyvän ekosysteemin yhteistyössä. Kyselyssä ja haastatteluissa tunnistettiin myös ODS-kehittämisestä kiinnostuneita yritysosaajia ja kartoitettiin heidän potentiaalisia roolejaan. Kuvassa 2 on esitetty näihin tuloksiin perustuen ekosysteemin lähtökohtia, potentiaalisia toimijoita eri teemoihin liittyen.

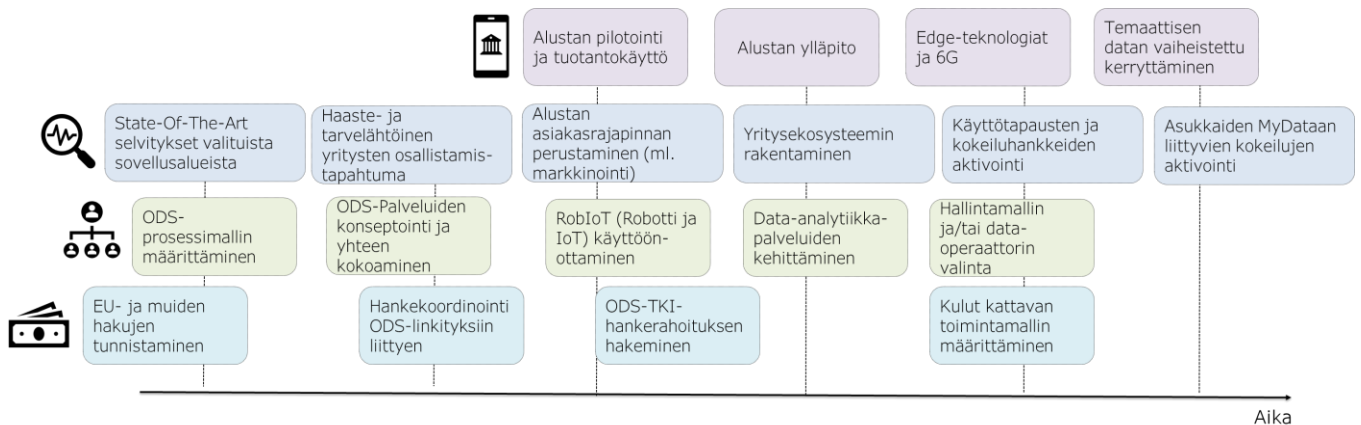
Kuva 2: ODS-ekosysteemin lähtökohtia

Lähtökohtana on IDS-referenssiarkkitehtuuriin perustuva VTT IDS Testbed

Data-avaruuskehityksen teknologisena lähtökohtana on VTT IDS Testbed. IDS on hajautettu ratkaisu: data pysyy siellä missä se on, mutta sitä voidaan määrittellä jaettavaksi luottamuksen säilyttävän mekanismin avulla. Ratkaisu mm. säilyttää datan suvereniteetin, mikä tarkoittaa, että datan tuottaja voi itse määrittellä, mitä jaetaan ja kontrolloida datan käyttöä.

Kehittämisen tiekartassa tunnistettu ensimmäisiä askelmerkkejä

Tiekartassa on tunnistettu keskeisiä ensimmäisiä askelmerkkejä Oulu Data Spacesin kehittämisessä rahoituksen hakemisen, toimintamallin kehittämisen, yritys- ja sidosryhmärajapintojen kehittämisen ja teknologian kehittämisen osalta. Tiekartta toimii joustavana kehittämissä viitekehikkona, joka mahdollistaa myös keskinäisen aikajärjestyksen muutokset.

Kuva 3: ODS:n kehittämisen alustava roadmap